

Suomen Rehtorit ry
Iso Roobertinkatu 9 C 27
00120 HELSINKI

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Lausuntopyyntönne Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä

Suomen Rehtorit ry kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta ottaa kantaa ruotsin kielen kehittämisyhmän raporttiin ja antaa raportista seuraavan lausunnon:

Suomen Rehtorit ry (jäljempänä SURE) jakaa huolen kehittämissyhmän havainnosta, että ruotsin kielen osaaminen on yleisesti heikentynyt ja ruotsin opinnot ovat vähentyneet sekä yksipuolistuneet perusopetuksessa. Niin ikään ylioppilastutkinnon rakenneuudistuksen vaikutuksesta toisen kotimaisen kielen siirtäminen vapaaehtoiseksi aineeksi on omalta osaltaan vaikuttanut ruotsin kielen osaamiseen ja motivaatioon kielen opiskelua kohtaan.

Kansallisen kielistrategian laatiminen kuuluu maan nykyisen hallituksen ohjelmaan. Tämän strategian tarkoituksena on kansallisen kielivaroannon monipuolistaminen, mitä tavoitetta SURE lämpimästi kannattaa keinoana monipuolistaa suomalaisten kyvykkyyttä kansainvälisissä yhteyksissä. SURE näkee kielivaroannon monipuolistamisen kaksitahoiseksi: toisaalta sen tavoitteena tulee olla kummankin kansalliskielen vahva osaaminen, toisaalta on tärkeää englannin ohella muidenkin kielten hallinnan edistäminen.

Kehittämissyhmä katsoo raportissaan tärkeäksi koulutusjatkumon periaatteen ja yhdenvertaisen oppimisen turvaamisen. SURE tukee tätä näkemystä, mutta pitää tavoitetta vaikeana toteuttaa. Koulutusjatkumo varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen ei nykyisillä resursseilla eikä tänä kesänä (2012) päätetyillä tuntijakoratkaisuillakaan voi realisoitua ruotsin kielen opetuksessa, sillä opetuksen kokonaistuntimäärä on yksinkertaisesti liian pieni haasteellisiin tavoitteisiin suhteutettuna. Olemassa olevin ja suunnitelluin resurssein ei ruotsin kielen opetuksella voida saavuttaa tyydyttäviä oppimistuloksia. Kuten raportissakin on todettu, sukupuolten väliset osaamis- ja asennoitumiserot vielä kärjistävät eroja siten, että poikien osaamistulokset ja motivaatio ovat tyttöjä heikompia.

Kehittämissyhmä piti keskeisenä johtopäätöksenä sitä, että ruotsin kielen opintojen aloitus peruskoulun seitsemänneltä luokalta on monella tapaa ongelmallinen ajankohta. Varmaankin tämän johtopäätöksen vuoksi uudessa tuntijaossa aloitusajankohtaa on siirretty vuotta alemmaksi. SURE ymmärtää tämän muutoksen tavoitteen, mutta käytännössä muutos tulee aiheuttamaan ongelmia. Suurin ongelma on kielenoppijan: monelle vuodelle venytetty suppea yhteistuntimäärä vieläpä vielä todennäköisesti jaksojärjestelmään sopeutettuna ei ole omiaan tuottamaan edes nykyisen tasoista ruotsin kielen käyttötaitoa. Aineenopettajien osalta muutos merkitsee vaikeuksia saada opetusvelvollisuudet täyteen, mikä taas rehtorien kannalta merkitsee ongelmia täyden kelpoisuuden omaavien opettajien saamisessa varsinkin pienimmillä paikkakunnilla.

Toisena näkökulmana kehittämisryhmä on raportissaan pitänyt opetussuunnitelmien ja -menetelmien kehittämistä. SURE näkee, että uuden tuntijaon mukaan tehtävien opetussuunnitelmien rooli tulee olemaan aivan keskeisessä asemassa pyrittäessä lisäämään ruotsin kielen kiinnostavuutta ja käyttökelpoisuutta kotimaisessa ja pohjoismaisessa kanssakäymisessä. Puhtaan kielenoppimisen ohella tulisi entistä enemmän painottaa kulttuurisia sisältöjä ja funktionaalisia kielenkäyttötilanteita. Olisi syytä harkita sitäkin, miten ruotsin kielen oppiaineen sisältöjä voitaisiin joiltakin osin integroida alakoulun alusta lähtien moniin muihinkin oppiaineisiin. Tämä tavoite johtaa tietenkin myös sekä luokanopettaja- että ruotsin kielen aineenopettajakoulutuksen sisältöjen kehittämistarpeisiin.

SURE pitää erinomaisena ajatuksena kehittämisryhmän ehdotusta hankkeesta ruotsin kielen valtakunnallisen digitaalisen oppimisympäristön kehittämiseksi. Onnistuessaan tuloksena voisi olla motivaation lisääntyminen niin ruotsin kielen opiskelussa kuin sen opettamisessakin.

SURE on mielellään jatkossakin mukana yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja muiden toimijoiden kanssa pohtimassa ruotsin kielen opetuksen kehittämistä.

Helsingissä 21.8.2012

Suomen Rehtorit ry – Finlands Rektorer rf

Ari Pokka
puheenjohtaja